

Transmisioaren galeraren larritasuna agerian utzi dute Kanboko Topaketetan

Frantziaren menpeko herrialdeetako hizkuntzen erosio tasa %47 eta %90 artekoa da

AITOR RENTERIA

Kanbo

Frantziaren menpe dauden hizkuntza gutxituen egoera ezagutzeko parada ematen dute inkestek eta erroldek. Erramun Baxokek azken inkesta soziolinguistikoan eta Frantziako INSEE errolda erakundeak egindako lanen emaitzak aztertuzituen atzo Kanboko Topaketetan (Lapurdi). Oro har, hizkuntza gutxituek pairatzen duten erosio handia eta familia barreneko transmisioaren ahulezia ekarri zituen gogora.

Frantziako Konstituzioko bigarren artikulua erran arren Errepublikaren hizkuntza frantsesa dela, estatuan bertze hizkuntza bat baliatzen duten 11 milioi pertsona daudela azpimarratu zuen Baxokek, inkesta soziolinguistikoan bilakaeran oinarrituz. Adibidez, 600.000 mila lagunek erregularki baliatzen dute alsaziera, 610.000 lagunek okzitaniera, 110.000ek kreolera. Ipar Euskal Herrian 62.773 lagunek ezagutzen dute euskara eta naturaltasunez baliatu. Alta, 80.000 inguru dira Frantzia euskara dakitenak. Hitzunen laurdena, irizpide horren arabera, ez da Ipar Euskal Herrian bizi.

Erosio tasa, transmisioaren galera, handia da herri hizkuntza guztietan. Alsaziera da tasarik apalena daukana (%47). Euskararen erosio tasa %58koa da Ipar Euskal Herrian, katalanaren erosioa %80 da, eta tasarik handiena bretoierak dauka, %90. Kopuru horien argira familia transmisioan

Erramun Baxo eta Francois Elizalde, atzoko saioan. BOB EDME

arazo larria dagoela nabarmendu zuen Baxokek. «Malda igo daiteke orain artean familiak bete duen eginkizuna betetzen baldin badu eskolak».

INKESTEN ARAZOAK. Egindako lanaren emaitzak eta gizartearen bilakaera ezagutzeko datuak eskuragarri ote dauden eskatu zion Baxokek Francois Elizalde Akitaniako INSEEko zuzendariari. Erroldaren osaketaz arduratzen da INSEE Frantzia osoan, eta prozeduran egin duten aldaketa azaldu zuen erantzun aitzin. Izan ere, abantzu hamar urtez egiten zituen Frantziak erroldak. Eraginkorrako izateko asmoz, prozedura aldatu dute, bi moldetan arituz. 10.000 biztanle baino gutxiagoko herrietan inke-

ta atez ate egiten da, bost urteko epean; hiri handietan, aldiz, biztanleriaren %8 lagintzat hartzen da. «2009ko urtarrilean ukanen ditugu erantzun zehatzak eta ordura arte tentuz hartu behar dira emaitzak, herri bateko errealitatea ez delako bertzeena».

Baxoken galdera erantzun gabe itxaropentsu egoteko adibideak badaudela erran zuen, hebreera aipatuz. «Erabat desagertu ondoren gaur egun bost milioi lagun baliatzen dute, eta horrek frogatzen du eskolak transmisioa berma dezakeela, familiak ez egin arren».

Erroldak arazo zehatzei erantzuteko gaitasun gutxi daukala zehaztu zuen Elizalde. INSEEk erlijioari eta politikari buruzko galderarik ez duela egiten azaldu zuen.

Alfabetatze tasari buruzko galderak egiten dituzte, hala ere, baina Frantziako ikuspegian oinarrituta. «Alfabetatugabekoen tasa %10-%15 da Frantzian, eta ez dago arrazoirik pentsatzeko Ipar Euskal Herrian bertze emaitza batzuk egon daitezkeela, beraz, 8.000 inguru izanen dira». Alta, INSEEren galdera ez da zenbat euskaldunek ez dakiten euskaraz idazten edo irakurtzen. Frantsesez dakiten edo ez galdetzen du INSEE.

Tokian tokiko galdekete fida-garritasun gutxi daukatela azaldu zuen: «Zaila bada Frantzia osoan aurkitzea zenbat euskaldun dauden, pentsa zer izan daitekeen bilatzea zenbat pertsona dauden alfabetatu gabe eta, gainera, lurralde txiki batean».